

מפריח היונים

הצעה להתייחסות בכיתה לאחר צפייה בקטע המצורף (כ- 3 דקות)

<https://drive.google.com/file/d/0B-7yhIvRFF9YdVhJdzNla05VbVE/view>

תודה ל"מכלול הפקות בע"מ" ולמר דב קרן על הסרט

מתאים לתלמידים בכיתות ז' עד י"ב

על הסרט

מפְּרִיחַ הַיּוֹנִים סרט ישראלי משנת 2014, שעלילתו מבוססת על הספר "מפריח היונים", מאת הסופר יליד עיראק אלי עמיר. הסרט בויים על ידי נסים דיין.

הסיפור מתאר שנתיים בחייו של נער יהודי כבן 16, ובאמצעותו מתוארים ימיה האחרונים של הקהילה היהודית בבגדאד של שנות ה-50 של המאה ה-20, ערב עלייתה של רוב הקהילה לישראל במבצע עזרא ונחמיה.

הימים הם ימים שלאחר מלחמת העצמאות והקמת מדינת ישראל, שמדינות ערב חוו אותה כתבוסה. כתוצאה מחווית התבוסה הם החלו לצמצם באופן מעשי ולעיתים גם באופן רשמי את זכויותיהם של היהודים באותן מדינות.

הקהילה היהודית בבגדאד של אותה תקופה מנתה כשישית מהאוכלוסייה של העיר, והתחבטה בשאלת זהותה. היהודים הרגישו קשורים בקשר היסטורי ותרבותי עם העם העיראקי, ומאידך הגבירו את תמיכתם בתנועה הקומוניסטית ובעיקר הזדהו עם מדינת ישראל והציונות.

דוברי השפה יוכלו להבחין בין ערבית יהודית (בגדאדית יהודית) המתובלת גם בביטויים מן המקורות ובין ערבית עיראקית מוסלמית.

התייחסות בכיתה לקטע המצורף

באמצעות הקטע הקצר שלפנינו ניתן להבין מעט את השינוי באווירה ותחושת העוינות האופפת את היהודים בבגדאד באותה תקופה, ואת ההתלבטות של היהודים כיצד לנהוג.

אילו דילמות עולות בסרט?

ניתן לצפות לתשובות כגון:

- להציל אדם קרוב במחיר הסיכון שלי ושל יהודים נוספים או להציל את עצמי
- להיות מחויב ל"תנועה" (המחתרת הציונית בעיראק) ולהחלטותיה או להיות מחויב לדרך הפעולה שאני מאמין בה (למשל להציל את חזקאל)
- להתחבא מאחורי נאמנות לעיראק (מול מנהל בית הספר למשל) או להצהיר על נאמנותי לישראל או לקומוניזם.
- האם נכון היה לביים את הסרט כך שהשחקנים ידברו ערבית (הרי הספר המקורי נכתב בעברית).

כל אחת מהדילמות האלה ראויות לדיון כיתתי.

אם בוחרים להעלות לדיון את הדילמה העוסקת בשפת הדיבור של ההצגה, אפשר להיעזר גם במאמר המצורף https://www.ybz.org.il/Uploads/dbsArticles/etmol_237-man.pdf

מה אנו לומדים על יהדות עיראק של אותה תקופה?

גם כאן ניתן להשיב מגוון תשובות כגון:

- חשים בעוינות כלפיהם
- מרגישים עיראקים לכל דבר ועניין אך מתחילים לחשוש
- נרקמת תנועה של יהודים לקראת עלייה לארץ
- לומדים בבתי ספר תיכון מעורב של יהודים ומוסלמים
- את התכניות מתכננים גברים בלבד

חברת הכנסת לשעבר, דליה איציק, בת למשפחת עולים מעיראק, כתבה על הסרט: "הסרט החזיר אותי לא אחת אל הניחוחות והסיפורים עליהם גדלתי בבית הורי. יש ב'מפריח היונים' משום הענקת מימד והתוודעות אל עולם שאינו מוכר לרבים מן הישראלים. זהו סיפורה של העלייה העיראקית, כמו גם סיפורם של הרבה עליות אחרות, שעלו לישראל, באותן שנים..."

האם מישוהו מכם מכיר סיפור אישי על היהדות בארצות האסלאם לאחר הקמת המדינה ומוכן לשתף אותנו?

האם גם אתם מרגישים שמדובר "בעולם שאינו מוכר לרבים מהישראלים" כפי שציינה דליה איציק? מה יכולה להיות הסיבה לכך?

לצפייה בסרט המלא ניתן לפנות ל"מכלול הפקות בע"מ" אל מר דב קרן בטלפון 050-2551946 או במייל dovkeren123@gmail.com